KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2020/599,

30. aprill 2020,

millega lubatakse piima- ja piimatoodete sektoris sõlmida kokkuleppeid ja teha otsuseid tootmise kavandamise kohta

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007, [1] eriti selle artiklit 222,

ning arvestades järgmist:

(1) Praeguse COVID-19 pandeemia ja liikmesriikides inimestele kehtestatud ulatuslike liikumispiirangute tõttu on piima- ja piimatoodete sektoris majandushäired, mis põhjustavad põllumajandustootjatele rahalisi raskusi ja rahavooprobleeme.

(2) Haiguse leviku ja kehtestatud meetmete tõttu napib tööjõudu ning eelkõige mõjutab see piima tootmist, kogumist ja töötlemist. See suurendab sektori raskusi veelgi, kuna töötlev tööstus peab leidma alternatiivseid lahendusi üha lisanduva toorpiima kogumiseks, samal ajal kui piimakombinaadid on raskustes.

(3) Kaupluste, väliturgude, restoranide ja muude külalismajandusettevõtete kohustusliku sulgemise tõttu on peatunud ka majutus- ja toitlustussektori tegevus ning selle tagajärjel on nõudlus piima ja piimatoodete järele märgatavalt muutunud. Tarbijad nõuavad pigem esmaseid toidukaupu ja see kahjustab eripiimatoodete olukorda. Sõltuvalt tootest tarbib majutus- ja toitlustussektor liidus toodetavatest piimast ja piimatoodetest tavaliselt ligikaudu 10–20 %. Seetõttu on nõudlus teatavate majutus- ja toitlustussektoris müüdavate piima- ja piimatoodete sektori toodete järele vähenenud. Näiteks rohkem kui pool liidus toodetava *mozzarella*-juustu toodangust läheb toitlustussektorile. Teatavate piimatoodete tarbimise suurenemine jaemüügisektoris ei ole kompenseerinud nõudluse vähenemist majutus- ja toitlustussektoris.

(4) Edasist hinnalangust oodates tühistavad piima ja piimatoodete ostjad liidus ja maailmaturul ka lepinguid ja viivitavad uute lepingute sõlmimisega. Peale selle mõjutavad piima ja piimatoodete eksporti logistikaprobleemid, kuna COVID-19 pandeemia algus Hiinas on põhjustanud sadamates ja ka mujal märkimisväärseid ummikuid. Periood, mil üha rohkem saadetisi on tühistatud, peaks jätkuma vähemalt kuni 2020. aasta juunini, mis tähendab seda, et konteinereid on vähem saadaval, hinnad tõusevad märkimisväärselt ja eksportijate saadetised lükkuvad edasi. Eksport kolmandatesse riikidesse moodustab piima ja piimatoodete kogu tootmismahust liidus ligikaudu 15 %.

(5) Seepärast keskendutakse toorpiima töötlemise asemel tavapärasest turunõudlusest suuremas mahus osaliselt selliste lahtiselt müüdavate toodete valmistamisele, mis ei ole nii töömahukad, säilivad kaua ja mida võib ladustada, milleks on näiteks lõssipulber ja või. Samas ei suuda paljud liidu tootmisüksused töödelda piima teistsugusteks toodeteks ning peavad jätkama selliste piimatoodete tootmist, mille järele on nõudlus järsult vähenenud.

(6) Selline pakkumise ja nõudluse tasakaalustamatus põhjustab majandushäireid piima- ja piimatoodete sektoris. Tasakaalustamatuse tõttu on piima ja piimatoodete hulgimüügihinnad märkimisväärselt langenud, eriti alates 2020. aasta märtsi algusest: lõssipulbrihind 19 % ja võihind 14 %. Kõigepealt on märkimisväärselt langenud lõssipulbri- ja võihinnad, kuna nendeks toodeteks töödeldakse toorpiima ülejääki, kui piimavoog ületab nõudluse. Lõssipulbri- ja võihinda aluseks võttes arvatakse, et toorpiima ekvivalendi hulgihind langes alates veebruari algusest kuni aprilli esimese nädalani 24 %. Hinnalangus on sel kevadel erakordne, kuna aeg, mil liikumispiirangutest tulenevalt nõudlus muutub, on ühtlasi ka piima ja piimatoodete tootmise tippaeg. Eeldatavasti langevad piima ja piimatoodete hinnad veelgi, kuna piimatootmismaht peaks suurenema kevadel ja suvel, s.o piima- ja piimatoodete sektori tootmise kõrghooajal.

[1] ELT L 347, 20.12.2013, lk 671.

(7) Eespool kirjeldatud asjaolude tõttu võib öelda, et tegemist on turu tõsise tasakaalustamatusega.

(8) Selleks et piima- ja piimatoodete sektor suudaks leida tasakaalu ajal, kui turul tasakaal suuresti puudub, on asjakohane lubada põllumajandustootjatel, põllumajandustootjate liitudel, sellistest liitudest moodustatud ühendustel, tunnustatud tootjaorganisatsioonidel, tunnustatud tootjaorganisatsioonide liitudel ja tunnustatud tootmisharudevahelistel organisatsioonidel sõlmida kokkuleppeid ja teha otsuseid. Sellised kokkulepped ja otsused võiksid hõlmata ettevõtjate ühiseid jõupingutusi toorpiima tootmise kavandamisel vastavalt muutuvale nõudlusele.

(9) Kokkuleppeid ja otsuseid tootmise kavandamise kohta võiks lubada ajutiselt kuni kuueks kuuks, s.t kevadele ja suvele langevaks perioodiks, kui piima- ja piimatoodete sektoris on tootmise kõrghooaeg ning kui nende kokkulepete ja otsuste mõju oleks seega kõige suurem.

(10) Arvestades, et tõsiseid turuhäireid on täheldatud alates 2020. aasta aprilli algusest, peaks kuuekuuline periood algama 1. aprillil 2020.

(11) Vastavalt määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 222 lõike 1 esimesele lõigule lubatakse kokkuleppeid sõlmida ja otsuseid teha siis, kui see ei kahjusta siseturu toimimist ning kõnealuste kokkulepete ja otsuste eesmärk on üksnes stabiliseerida sektorit. Neid eritingimusi ei kohaldata selliste kokkulepete ega otsuste suhtes, mis otseselt või kaudselt võivad põhjustada turgude jagunemist, kodakondsuse alusel diskrimineerimist või hindade kindlaksmääramist. Kui kokkulepped ja otsused ei vasta või enam ei vasta nendele tingimustele, kohaldatakse nende kokkulepete ja otsuste suhtes aluslepingu artikli 101 lõiget 1.

(12) Käesoleva määrusega antud luba peaks hõlmama liidu territooriumi, kuna turg on suuresti tasakaalust väljas kogu liidus.

(13) Selleks et liikmesriikidel oleks võimalik hinnata, kas kokkulepped ja otsused kahjustavad siseturu toimimist või mitte ning kas nende eesmärk on üksnes stabiliseerida piima- ja piimatoodete sektorit, tuleks teave sõlmitud kokkulepete ja tehtud otsuste, nendega hõlmatud tootmismahu ning nende kokkulepete ja otsuste kehtivuse aja kohta edastada selle liikmesriigi pädevatele asutustele, k.a sealsed konkurentsiasutused, kelle puhul on kõnealuste kokkulepete ja otsustega hõlmatud suurim osakaal eeldatavast piimatootmismahust.

(14) Arvestades turu tõsist tasakaalustamatust enne kõrghooaja algust, peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist.

(15) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas põllumajandusturgude ühise korralduse komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 152 lõike 1a, artikli 209 lõike 1 ja artikli 210 lõike 1 kohaldamist, võivad piima- ja piimatoodete sektori põllumajandustootjad, põllumajandustootjate liidud, sellistest liitudest moodustatud ühendused, tunnustatud tootjaorganisatsioonid, tunnustatud tootjaorganisatsioonide liidud ja tunnustatud tootmisharudevahelised organisatsioonid alates 1. aprillist 2020 kuue kuu jooksul sõlmida kokkuleppeid ja teha ühisotsuseid toodetava toorpiimakoguse kavandamise kohta.

Artikkel 2

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et artiklis 1 osutatud kokkulepped ja otsused ei kahjusta siseturu nõuetekohast toimimist ning et nende eesmärk on üksnes stabiliseerida piima- ja piimatoodete sektorit.

Artikkel 3

Käesoleva loa geograafiline kohaldamisala on liidu territoorium.

Artikkel 4

1. Kohe pärast artiklis 1 osutatud kokkulepete sõlmimist või otsuste tegemist teatavad asjaomased põllumajandustootjad, põllumajandustootjate liidud, sellistest liitudest moodustatud ühendused, tunnustatud tootjaorganisatsioonid, tunnustatud tootjaorganisatsioonide liidud ja tunnustatud tootmisharudevahelised organisatsioonid nendest kokkulepetest ja otsustest selle liikmesriigi pädevatele asutustele, kelle puhul on kõnealuste kokkulepete ja otsustega hõlmatud suurim osakaal eeldatavast piimatootmismahust, ning esitavad nende kokkulepete ja otsuste kohta järgmise teabe:

a) hinnanguline kokkulepete ja otsustega hõlmatud tootmismaht;

b) eeldatav rakendamisperiood.

2. Hiljemalt 25 päeva pärast artiklis 1 osutatud kuuekuulise perioodi lõppu teatavad asjaomased põllumajandustootjad, põllumajandustootjate liidud, sellistest liitudest moodustatud ühendused, tunnustatud tootjaorganisatsioonid, tunnustatud tootjaorganisatsioonide liidud ja tunnustatud tootmisharudevahelised organisatsioonid käesoleva artikli lõikes 1 osutatud pädevatele asutustele kokkulepete või otsustega tegelikult hõlmatud tootmismahu.

3. Vastavalt komisjoni rakendusmäärusele (EL) 2017/1185 ([2]) teatavad liikmesriigid komisjonile järgmist:

a) hiljemalt viis päeva pärast iga ühekuulise perioodi lõppu kokkulepped ja otsused, millest on neile kõnealuse ajavahemiku jooksul lõike 1 kohaselt teatatud;

b) hiljemalt 30 päeva pärast artiklis 1 osutatud kuuekuulise perioodi lõppu ülevaade selle aja jooksul rakendatud kokkulepetest ja otsustest.

Artikkel 5

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 30. aprill 2020

Komisjoni nimel
eesistuja
Ursula VON DER LEYEN

([2]) Komisjoni 20. aprilli 2017. aasta rakendusmäärus (EL) 2017/1185, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EL) nr 1307/2013 ja (EL) nr 1308/2013 rakenduseeskirjad seoses komisjonile edastatava teabe ja dokumentidega ning millega muudetakse mitut komisjoni määrust ja tunnistatakse mitu määrust kehtetuks (ELT L 171, 4.7.2017, lk 113).